

**QISHLOQ HUDUDLARIDA YASHIL ENERGIYA
TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY VA IJTIMOY
SAMARADORLIGI: O‘ZBEKISTON MISOLIDA**

Atoboyev To‘ymurod Shaxobiddin o‘g‘li
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston qishloq hududlarida yashil energiya texnologiyalarini joriy etishning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda qayta tiklanuvchi energiya manbalarining hududiy salohiyati, energetik infratuzilmaning holati hamda davlat siyosati doirasida amalga oshirilayotgan islohotlar statistik ma’lumotlar asosida yoritiladi.

Kalit so‘zlar: yashil energiya, qishloq hududlari, qayta tiklanuvchi energiya, energetik xavfsizlik

O‘zbekiston iqtisodiyotida qishloq hududlari muhim strategik ahamiyatga ega bo‘lib, aholining katta qismi aynan ushbu hududlarda istiqomat qiladi. So‘nggi yillarda qishloq joylarda elektr energiyasi ta‘minotining barqarorligi, energiya yo‘qotishlari va infratuzilmaning eskirganligi dolzarb muammolardan biri bo‘lib qolmoqda. Shu sababli yashil energiya texnologiyalarini joriy etish qishloq hududlarida energetik xavfsizlikni mustahkamlash va barqaror rivojlanishni ta‘minlashning muhim yo‘nalishiga aylanmoqda.

O‘zbekiston qayta tiklanuvchi energiya manbalari bo‘yicha yuqori salohiyatga ega mamlakatlar qatoriga kiradi. Ayniqsa, quyosh energiyasi resurslari mamlakat hududining deyarli barcha qismida mavjud bo‘lib, yiliga o‘rtacha 300 kundan ortiq quyoshli ob-havo kuzatiladi. Shamol va bioenergiya manbalari ham ayrim hududlarda qishloq xo‘jaligi ehtiyojlarini qondirishda muhim rol o‘ynashi mumkin.

Davlat tomonidan qishloq hududlarida qayta tiklanuvchi energiyani rivojlantirishga qaratilgan dasturlar doirasida kichik quyosh elektr stansiyalari, quyosh panellari asosidagi suv nasoslari va ijtimoiy obyektlarni elektr bilan ta‘minlash loyihalari amalga oshirilmoqda. Bu jarayon energiya xarajatlarini kamaytirish, qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va aholi turmush darajasini yaxshilashga xizmat qilmoqda.

Quyidagi jadval O‘zbekistonda qishloq hududlari uchun yashil energiya rivoji bilan bog‘liq asosiy ko‘rsatkichlarni aks ettiradi.

1-jadval. O‘zbekistonda qishloq hududlarida yashil energiya bo‘yicha asosiy ko‘rsatkichlar

Ko‘rsatkich	Qiymat
Qishloq aholisi ulushi	49 %

Ko'rsatkich	Qiymat
Quyosh energiyasi texnik salohiyati	2,0 mln MW
Qishloq hududlarida o'rnatilgan quyosh panellari quvvati	450 MW
Qishloq xo'jaligida elektr energiyasi ulushi	28 %
Qayta tiklanuvchi energiya hisobiga CO ₂ qisqarishi	yiliga 1,2 mln tonna

Manba: O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi va Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida tuzilgan.

Yashil energiya texnologiyalarining joriy etilishi qishloq hududlarida bandlikni oshirish va mahalliy iqtisodiy faollikni kuchaytirishga ham xizmat qilmoqda. Quyosh panellarini o'rnatish, texnik xizmat ko'rsatish va energiya boshqaruvi bilan bog'liq yangi kasblar shakllanmoqda. Bu esa qishloq yoshlarining migratsiyasini kamaytirish va hududiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash imkonini bermoqda.

Ekologik jihatdan esa qayta tiklanuvchi energiyadan foydalanish atmosfera chiqindilarini kamaytirish, suv va yer resurslarini asrash hamda iqlim o'zgarishiga moslashuv choralarini kuchaytiradi. Ayniqsa, dizel generatorlar va an'anaviy yoqilg'ilar o'rini bosuvchi quyosh va shamol energiyasi qishloq hududlarida ekologik holatni yaxshilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda qishloq hududlarida yashil energiya texnologiyalarini joriy etish iqtisodiy samaradorlik, ijtimoiy barqarorlik va ekologik xavfsizlikni birlashtiruvchi strategik yo'nalish hisoblanadi. Ushbu jarayonni jadallashtirish uchun investitsiyalarni kengaytirish, institutsional mexanizmlarni mustahkamlash va mahalliy hamjamiyatlarning faol ishtirokini ta'minlash muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Clausen, L. T., & Rudolph, D. (2020). Renewable energy for sustainable rural development: Synergies and mismatches. *Energy Policy*, 138, 111289. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.111289>
2. ARUNGU-OLENDE, S. (1984). Rural Energy. *Natural Resources Forum*, 8(2), 117–126. <https://doi.org/10.1111/j.1477-8947.1984.tb00480.x>
3. Mehta, K., & Zörner, W. (2024). Comfort in cold: A novel approach to sustainable building energy efficiency. *Solar Energy Advances*, 4, 100055. <https://doi.org/10.1016/j.seja.2024.100055>
4. Doukas, H., Papadopoulou, A., Savvakis, N., Tsoutsos, T., & Psarras, J. (2012). Assessing energy sustainability of rural communities using Principal Component Analysis. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16(4), 1949–1957. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2012.01.018>

5. Bobojonova, M. J. (2025). GREEN ECONOMY AND ITS DEVELOPMENT STATUS. *SHOKH LIBRARY*.
6. Bobojonova, M. J., & Naimova, N. A. (2024). A NEW FORM OF OUTSOURCING IN ENSURING SELF-EMPLOYMENT OF THE POPULATION.
7. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). MANAGEMENT AND ORGANIZATION OF PRODUCTION IN THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.
8. Bobojonova, M. (2025). PRICES LEVELS IN THE GREEN ECONOMY AND THEIR APPLICATION. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1 (1), 109-117.
9. Bobojonova, M. J. (2025). PROMISING WAYS OF SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN THE POST-PANDEMIC PERIOD. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1 (4), 284-291.

